

Kérdések a társasági és osztalékadóból (TAO) nyújtható támogatások jövőjével kapcsolatban

Az állam az 1996. évi LXXXI. tv. (Tao. tv.) értelmében lemond a társasági és osztalékadóból származó bevételeinek egy részéről, ha az érintett gazdálkodó szervezetek ilyen típusú adójuk egy részével támogatják az erre jogosult előadó-művészeti szervezeteket, ráadásul a támogatást nyújtó adózók adókedvezményben is részesülnek. Az így képződött források az előadó-művészeti szervezetek gazdálkodásában igen különböző mértékű, de általában komoly bevételt jelentenek.

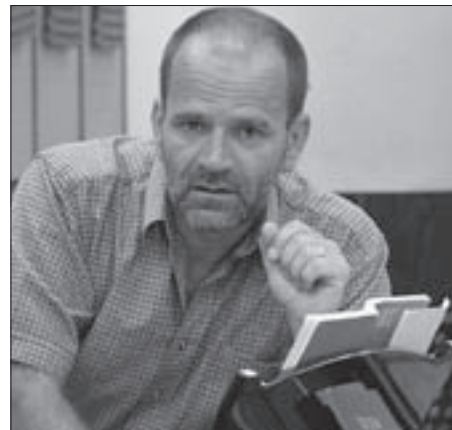
A rendszerrel kapcsolatban ugyanakkor néhány év tapasztalata után **komoly aggodalmak és súlyos kérdések** fogalmazhatók meg:

- **A törvényi lehetőség** fenntartásához az EU, melyet erre az adó jogszabályok is állami támogatások terén a tagállamok – szuverenitásukat egyéb területekhez hasonlóan korlátozva – feljogosított, csak **2015. december 31-ig** adott haladékat, tehát könnyen lehet, hogy a rendszer másfél év múlva megszűnik.
- **A gazdálkodó szervezetek érdekeltisége** az első évekhez képest a jogszabályok által biztosított mértékének 2014-től hatályos megváltozásával **jelentősen csökkent**, ugyanis a támogatással járó kedvezmények korábban a támogatás 10–19%-át tették ki, jelenleg csupán 2,5–4%-nyi előnyt jelentenek. Azonos összeg esetén negyedére csökkent tehát a támogatók „nyeresége”, ha nem adóként fizetik be, hanem előadó-művészeti szervezeteknek adják.
- Az állam az előadó-művészet támogatására szánta a kieső adóbevételnek megfelelő összeget, viszont a jogszabály adta lehetőségeket kihasználva egyrészt a közvetítésre alakult vállalkozások, másrészt előadó-művészeti szervezetként regisztráltak, tehát a befogadásra jogosult, de tényleges tartalma szerint nem a célnak megfelelő tevékenységet folytató vállalkozások révén valójában **a szóban forgó összegnek becslések szerint csak mintegy fele fordítódik a preferált célokra.**

- A gazdálkodó szervezetek általában csak **decemberben** merik elkötelezni magukat, tehát a támogatás mint forrás nehezen tervezhető és beérkezésekor **igen nehéz hatékonyan felhasználni.**

Komolyan érvekkel támogatható az a javaslat, hogy **a rendszert nem érdemes fenntartani** (lehet, hogy 2016-tól nem is lehetséges), tehát **ez állam ne mondjon le erről az adóbevételről**, az így **a költségvetésbe befolyt összeggel megnövelt szinten maga támogassa az előadó-művészeti szférát.** Az így 12 milliárd Ft-tal bővülő forrás felhasználása háromféle módon történhet:

- Az összeg beletölthető az állami támogatás eddigi rendszerébe, azaz **arányosan növekedjen meg az Emtv. szerinti elosztás egyes keretei**, a támogatások odaítélése pedig történjen a törvény és a vonatkozó rendeletek szempontrendszerre szerint. Ellenérv, hogy a szempontrendszer nem tökéletes, többek között a művészi színvonal különbségei nem jelennek meg benne.
- Az állam finomítsa a szabályozást, zárja ki az érdemtelenekeket, de ezt **az összeget továbbra is a jegybevételek arányában ossza fel.** Ellenérv, hogy a jegybevétel nem arányos sem az előadásszámmal (azaz a végzett munka mennyiségével), sem a nézőszámmal (t. k. a helyszínek adottságai miatt), sem a produkciókat létrehozó műhelyek tényleges költségeivel, sem a művészi színvonallal, valamint nem tud mit kezdeni azzal a kétségtelen ténnyel, hogy az egyes műfajok bevételtermelő képessége nagyon különböző; eredményeképp továbbra is az jut még több forráshoz, aki nagyobb jegybevételei miatt jobb helyzetben van – és ez a kör túlnyomó részt nem a művészileg legértékesebb produkciókat előállító műhelyeket jelenti. A jegybevételekkel arányos plusz-támogatás fennmaradása az előadó-művészeti szervezeteket továbbra is arra ösztönzi, hogy működésüket a minél magasabb jegybevételre op-

timalizálják, ami a kereskedői szemléletet, és nem feltétlenül a művészi küldetést, igényességet erősíti.

- Mivel a törvény szempontrendszerének alkalmazásából származó állami támogatási rendszer is eredményez anomáliákat, a jegybevétellel arányosított pluszforrások szintén torzításokhoz vezetnek (vagy legalábbis nem mindig az arra érdemesekhez és rászorultakhoz kerülnek), **olyan módon kell felosztani a költségvetésben keletkező többletet, ami biztosítja a szükséges mérlegelést, segíti az Emtv.-ben megfogalmazott célok megvalósítását.**

Magam a harmadik megoldás mellett vagyok, azaz **az alap-támogatások normatív elosztását követően** az államnak a megnövekedő adóbevételekből származó összeget **mérlegelésre is lehetőséget adó módon** kellene az előadó-művészeti szervezetek számára felosztani. Természetesen egyáltalán nem mindegy, hogy kik, milyen elvek alapján végzik az elosztást. Komoly elvi megalapozottságra van szükség, az egyes művészeti ágak és a terület nagyon különböző módon működő szereplői számára lehetőleg többé-kevésbé elfogadható módon kidolgozva, majd az elveket hiteles embereknek, következetesen és felelősséggel kell alkalmazni a tényleges elosztáskor. Itt viszont óhatatlanul felmerül a kérdés: *nem illúzió-e ennek megvalósíthatóságára építeni...?*

Gyüdi Sándor
a Szegedi Szimfonikus Zenekar
vezető karmestere
a Szegedi Nemzeti Színház főigazgatója